

Lausunto
14.5.2018

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖLLE
DNRO 1004/140518

VIITE STM022:00/2017

LAUSUNTOPYYNTÖNNE: HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON ASIAKASTIETOJEN SÄHKÖISESTÄ KÄSITTELYSTÄ JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Suomen Apteekkariliitto lausuu esityksestä kunnioittaen seuraavaa.

Suomalaiset apteekit toimittavat yli 60 miljoonaa reseptiä vuodessa, joten lausuntokierroksella olleet esitykset ovat aivan keskeistä toimialan lainsäädäntöä. Tästä huolimatta lausuntopyyntöä tai kutsua kuulemistilaisuuteen ei lähetetty apteekkilan toimijoille lainkaan. Apteekkariliitto edellyttää, että apteekit tulee huomioidaan kaikessa tähän liittyvässä valmistelussa.

Apteekkariliitto pitää esitystä pääosin kannatettavana. Muutosehdotukset tukevat sosiaali- ja terveydenhuollon tietointegraation toteutumista sekä parantavat asiakas- ja lääkitystiedon saatavuutta ja hyödynnettävyyttä. Perussuostumuksesta luopuminen potilasasiakirjojen käsittelyssä on erittäin kannatettava muutos sekä asiakkaan että ammattilaisen näkökulmasta.

Apteekkariliitto haluaa kuitenkin nostaa esiin muutaman huomion.

Rationaalisen lääkehoidon toimeenpano-ohjelma painottaa lääkehoidon kokonaisuuden hallintaa ajantasaisen lääkityslistan kautta sekä ammattilaisten välistä tiedonkulkua helpottavista digitaalisia viestintäkanavia.

Asiakkaan osallistumismahdollisuuksien parantuminen omatietovarannon käyttöönoton myötä on erittäin positiivista. Potilaan itse kirjaamien tietojen lisäksi myös apteekilla tulee olla oikeus kirjata potilaan puolesta omatietovarantoon (apteekkitietojärjestelmän kautta) tiedot asiakkaan käyttämistä itsehoitolääkkeistä ja ei-lääkkeellisistä valmisteista. Kokonaislääkityksen hallitsemiseksi tämä on erittäin tärkeää erityisesti iäkkäiden kohdalla.

Sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain 3 §:n neljännen kohdan mukaan reseptikeskus sisältää myös lääkehoidon arviointiin liittyviä merkintöjä. Apteekit tarjoavat asiakkailleen eritasoisia lääkehoidon tarkistuksia ja arviointeja. Tähän liittyen Apteekkariliitto haluaa

korostaa, että myös apteekeilla tulee olla oikeus kirjata lääkehoidon arviointiin liittyviä merkintöjä reseptikeskukseen.

Apteekeilla tulee lisäksi olla mahdollisuus kirjata reseptikeskukseen myös lääkehoidon vaikuttavuuden seurantaan liittyvää tietoa. Lääkemääräyksen voimassaoloajan pidentymisen seurauksena asiakas asioi apteekissa huomattavasti useammin kuin lääkärillä. Seurantatiedon välittyminen terveydenhuollolle on tällöin entistä tärkeämpää. Myös hoitohenkilökunnan (mukaan lukien kotihoito ja palveluasuminen ym.) pitäisi pystyä kirjaamaan vaikuttavuuden seurantaan liittyvää tietoa reseptikeskukseen.

Lakiehdotuksen tulisi paremmin huomioida asiakkaan digitaalinen apteekkiasiointi. Tämä edellyttää rajapintoja apteekkijärjestelmien verkkoasiointiominaisuuden ja Reseptikeskuksen välille.

Yksittäiset huomiot esitykseen sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain muuttamisesta:

10 §

Pykälässä esitetään, että lääkärin päättäessä lopettaa asiakkaan lääkehoito, tulee tästä tallentaa merkintä reseptikeskukseen.

Laki ei määrittele tarkasti, mitä lopettaminen käytännössä tarkoittaa. Voiko lääkkeen muutos apteekin yhteydenoton perusteella johtaa joissakin tapauksissa lääkkeen lopetukseen? Pitäisikö apteekin pystyä tällöin tekemään lääkkeen lopetus lääkärin ohjeistuksen perusteella? Jos potilas lopettaa omaehtoisesti lääkkeen käytön, onko kyseessä tällöin lääkityksen lopettaminen? Jos potilas haluaa apteekin mitätöivän näissä tapauksissa reseptin, loppuuko samalla myös lääkitys?

Eli voiko ja pitäisikö myös apteekin voida lopettaa lääke, jos siitä sovitaan esim. puhelimitse lääkärin kanssa? Nykyisellään apteekilla on kuitenkin oikeus mitätöidä resepti.

Lääkityslistan ajantasaisuuden varmistamiseksi on erittäin tärkeää, että myös apteekin farmaseutti tai proviisori voisi tehdä lääkemääräyksen korjauksia ja lääkitysmuutosten päivittämistä lääkärin suullisen pyynnön perusteella. Tämä oli mahdollista vielä paperireseptin aikaan.

Yksittäiset huomiot esitykseen asiakastietolaista:

25 ja 26 §

Apteekkien edellytetään nykyisellään säilyttävän Reseptikeskuksen käyttöön liittyvän lokia 12 vuotta. Säilytysaika merkittävästi pidempi kuin millään muulla apteekissa lakisääteisesti säilytettävillä tiedoilla (esim. reseptipäiväkirja 5 vuotta, huumausainekirjanpito 6 vuotta). Apteekin merkittävin Reseptikeskuksen lokitietojen käyttöön liittyvä tehtävä liittyy apteekin tietosuojavastaavan suorittamaan Reseptikeskuksen käytön laillisuuden valvontaan. Mikäli apteekin käytössä ilmenisi jotakin laittomuuksia, mahdollisten väärään käyttöön liittyvien tapausten rikosoikeudellinen vanhenemisaika on merkittävästi lyhempi kuin nykyinen lokitietojen säilytysaika. Lisäksi laki sähköisestä lääkemääräyksestä (16 § 3 mom) ohjaa asiakkaan pyytämään lokitietoja rekisterinpitäjänä toimivalta Kansaneläkelaitokselta, joka siis pitää vastaavaa lokia siitä käytöstä, jota apteekki on Reseptikeskuksessa suorittanut. Mikäli Kansaneläkelaitoksen lokeista ilmenee jotakin laitonta apteekin käytön osalta, apteekin on annettava selvitys tietojen käytöstä.

Toivomme, että apteekilta nykyisin edellytettävää 12 vuoden lokitietojen säilytysaikaa lyhennetään merkittävästi, koska mielestämme apteekilla ei voi olla tarvetta säilyttää 12 vuotta vastaavan sisältöistä lokia kuin rekisterinpitäjänä toimivalla Kansaneläkelaitoksella vain sen vuoksi, että apteekki voisi tarvittaessa selvittää sen perusteella asioita, joiden rikosoikeudellinen vanhenemisaika on merkittävästi 12 vuotta lyhyempi. Mikäli apteekki joutuisi ottamaan kantaa esimerkiksi kuutta vuotta vanhempiin tapauksiin, apteekille on kuitenkin kirjattu sähköisen reseptin lakiin oikeus saada lokitiedot Kansaneläkelaitokselta (24 § 4 mom).

48 §

Ehdotuksen mukaan valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden käytöstä perittäisiin edelleen maksu palveluntuottajilta. Apteekkariliitto huomauttaa, että kansallisen tietojärjestelmäpalvelun kustannusten periminen terveydenhuolto- ja palveluiden tuottajilta ei ole asianmukaista, vaan palvelu tulisi rahoittaa verovaroin.

Suomen Apteekkariliitto

Charlotta Sandler
farmaseuttinen johtaja